

Innlegg sendes Fiskeribladet Fiskaren
E-post: redaksjonen@fbfi.no
Telefaks: 55 21 33 01
Adresse: Bontelabo 2, 5003 Bergen

Hovedinnlegg/kronikk: Maksimalt 5.000 tegn (ca. 750 ord).
 Underinnlegg/replik: Maksimalt 1.500 tegn (ca. 250 ord).
 Fiskeribladet Fiskaren forbeholder seg retten til å forkorte alle innlegg som mottas. Likeledes forbeholder vi oss retten til å lagre innlegg i

elektronisk form, samt publisere dem på internettet. Innlegg honoreres ikke. Bidragsyttere oppfordres til å sende innleggene med epost til redaksjonen@fbfi.no
 Vi tar også i mot lagringsmedia av alle typer.

Kunnskapsbasert forvaltning

Jeg stilte i mitt debattinnlegg i Fiskeribladet Fiskaren 12. april to prinsipielle spørsmål. Er Direktoratet for naturforvaltning (DN) skikket til å forvalte villaksen når direktøren Janne Sollie uttaler at «Vi forvalter villaksen mot utryddelse»? Videre, er vi tjent med et direktorat som tilsynelatende har konkludert med at oppdrett, og kun oppdrett, er problemet for villaksen og bare data som bekrefter dette er akseptabel kunnskap?

Uttalelser om lakselus gitt fra seksjonsleder Raoul Bierach som: «Dette, kombinert med stadig like høye innslag av rømt oppdrettsfisk på gyteplassene, vil utrydde stadig flere og stadig raskere villfiskbestander fremover» og videre «dette vil gå galt – omsider i hele landet» gir sterke indikasjoner på at takhøyden for alternative forklaringer er lav. Det kom ikke uventet at Bierach til NRK sier at innlegget mitt i Fiskeribladet Fiskaren kun skaper forvirring. Jeg hadde imidlertid håpet på et tilsvarende fra DN i denne avis. I stedet kom svaret fra Torbjørn Forseth fra NINA som leder Vitenskapelig råd for lakseforvaltning. I mitt innlegg var verken Forseth eller det Vitenskapelige rådet nevnt. Det er forunderlig at leder for Vitenskapelig råd for lakseforvaltning på denne måten går ut i forsvar for forvaltningsorganet. Mer forundret ble jeg når Forseth sier han er fornøyd med datagrunnlaget? Det er første gang jeg har hørt en seniorforsker si han har nok data av god nok kvalitet! Det tyder på for tette bånd når rådets leder på denne måten tar på seg forvaltningsorganets rolle.

Det er riktig som Forseth sier at en av forskerne fra Havforskningsinstituttet er medlem av rådet. Rådet er imidlertid personlig oppnevnt

Figuren viser andel av atlantisk laks fanget i Norge. Andelen av laks fanget i Norge viser en kraftig økning fra slutten på 1980-tallet.

av og rapporter kun til DN. Men det var altså ikke det vitenskapelige rådet, men DN jeg utfordret i mitt innlegg. Da rådet og DN i prinsippet skal være uavhengige, må det være legitimt å stille spørsmål ved DN's forvaltning og kommunikasjon uten å bli oppfattet som å kritisere det Vitenskapelige rådets arbeid.

Forseth har nok ikke gjort hjemmeleksen sin når han sier: «det er ingen som har påstått at bestandskollapset for vossolaksen på slutten av 1980-tallet skyldtes påvirkning fra oppdrettsnæringa.» På Direktoratet for naturforvaltning nettsider står det under overskriften «Nå eller aldri for vossolaksen»: «Den opprinnelige vossolaksen er utryddet i naturen. Rømt oppdrettslaks og lakselus er de mest akutte truslene, viser ny forskning.» «Rømt oppdrettslaks som vandrer opp og gyter i elva Vosso i Hordaland har spredt genene sine, slik at det nå er lite sannsynlig at det forekommer naturlig gyting av opprinnelig vossolaks i elva.» Det kan derfor ikke være det minste tvil om hva DN kommuniserer – rømt oppdrettslaks har utryddet vossolaksen.

«Det er unyansert å se på fangsttall fra enkelte elver, en må se på innsiget av laks til norskekysten, og det har

gått dramatisk ned de siste årene,» slo Janne Solli fast i NRK Brennpunkt 16. mars i år. Når Forseth nå sier at totaltallene ikke er interessante, men at det er de enkelte elvebestandene som er viktige, så er nok jeg mer enig med Forseth enn hans oppdragsgiver DN. Derimot stemmer det dessverre ikke når han sier at «det er ikke en direkte sammenheng mellom fangst og innsig». Det kan ikke stemme så lenge Forseth hevder at beregningene av innsig er basert på fangstdata fra elvene justert for DN's anslag for urapportert fangst minus rømt oppdrettslaks og korrigert for sjøfiske. Når modellen er basert på fangstdata må det være en sammenheng mellom fangstdata og innsig. Forseth bør i denne sammenheng huske at det eneste jeg har gjort er å legge figur for innsig av laks på figur for fangst av laks i hans egen rapport på status for norske laksebestander 2009. Jeg stusset over samvariasjonen i de to diagrammene og tvilte på om modellen gir reelle verdier for innsig. Bortsett fra mindre avvik i perioden 1989 til 1991 overlapper figurene totalt og du får anslag for innsig med å multiplisere fangstdataene med ca 2.

Jeg tror at vi alle er interesserte i å bevare villaksen.

Forseth har nok ikke gjort hjemmeleksen sin

Skal det være mulig må vi vite hva som er trusselfaktorene og den kvantitative betydning for de viktigste faktorene. Det betyr at skylappene må fjernes, og data snus og vendes. Jeg gjorde et forsøk på det i min kronikk 12. april og påpekte at det kan se ut som om DN's forvaltnings tiltak tilsynelatende ikke gir ønsket effekt. Kraftige restriksjoner i fiske gir tilsynelatende påfølgende negativ bestandsutvikling. Det er to iøynefallende forklaringer på dette: 1) Bestandstallene er feil eller 2) Forvaltnings tiltakene har vært feilslåtte. Det er også en tredje mulig forklaring. Det kan også være en uavhengig årsak til tilbakegangen i bestanden. Det er forvaltningsorganet DN som burde ha stilt spørsmålene og så avklart hva som er forklaringen. Det kan jeg ikke se at de har gjort. Forbud mot drivgarnfiske (1986) og innføring av de nasjonale laksejordene (2002) har ikke gitt registrerbar økning i laksebestanden. Den sørgelige realitet er at fangst av laks i Nord-Atlanteren har blitt redusert fra 12 000 tonn til 2000 tonn fra 1970 og fram til i dag. Forutsatt at trusselfaktorene for villaksen er de samme i hele dette området, burde fangstutviklingen i Norge relativt sett bli dårligere fordi vi har en ekstra trusselfaktor i form av oppdrett, en trussel som etter DN's utsagn kommer til å utrydde all norsk villaks. Men, legger vi NASCO's årsrapport for 2009 til grunn, og regner ut den norske andelen

Fiskeribladet Fiskaren 19.4.

av laksefangsten fra 1970 og fram til i dag (se figur) så finner vi at den norske andelen har økt fra ca 10 % rundt 1970 opp mot 50 % i 2008. Selvsagt er det innslag av rømt oppdrettsfisk i fangstene, varierende gradet av gjenutsetting og noe havbeite som gjør at vi skal være forsiktig med å trekke bastante konklusjoner. Like fullt er det påfallende at den norske andelen av laksefangsten, på tross av en enorm oppdrettsindustri som sliter med lakselus og rømminger, så er norske villaksbestander i relativt god forfatning sammenlignet med andre land i villaksens utbredelsesområde. Jeg må ikke tolkes dit hen at jeg mener norsk oppdrettsnæring bør få frie tøyler. Oppdrettsnæringen har ikke håndtert luse- og rømmingsproblemer på en ansvarlig måte, og en videre vekst i næringen bør etter min mening ikke skje før de har vist at de kan håndtere disse problemene. Det jeg imidlertid frykter er at DN er så opptatt av å bekjempe oppdrettsnæringen at de ikke ser at der er andre alvorlige trusselfaktorer i tillegg til lakselus og rømt oppdrettslaks. Håpet mitt er at noen instruerer DN om å drive mindre politikk og mer kunnskapsbasert forvaltning. Det fortjener norsk villaks.

Ole Torrissen, professor ved Høgskolen i Bodø - Forskningsleder ved Havforskningsinstituttet

Det trengs en krisepakke for norsk klimapolitikk

Det er på høy tid med en krisepakke for norsk klimapolitikk. Regjeringens klimapolitikk svikter både når det gjelder utslippskutt i Norge og kjøp av kvoter i utviklingsland.

I revidert nasjonalbudsjett legges det opp til at et fullskala renseanlegg på Mongstad ikke vil stå klart før tidligst rundt 2018, fire år etter tidspunktet som ble fastsatt i den opprinnelige avtalen med Statoil.

I tillegg kuttes det aller meste av det planlagte kvotekjøpet i utviklingsland. I statsbudsjettet var planen å kjøpe kvoter for 1,2 mrd, nå skal det kun kjøpes for 135 millioner i tillegg til det

man ikke klarte å bruke på kvotekjøp i 2009. Det har vist seg betydelig vanskeligere enn forutsatt å få kjøpt kvoter i utlandet.

I Klimakur 2020 er det identifisert et kutt på 3 millioner tonn ved å gjennomføre lønnsomme klimatilak i en rekke sektorer. Det er i tillegg identifisert kuttmuligheter på 2-3 millioner tonn som vil være billigere enn den forventede kvoteprisen. Opposisjonen på Stortinget har allerede lagt fram forslag om at disse tiltakene bør settes i verk.

Vi trenger ikke vente over ett år på regjeringens klimamelding for å gjøre noe som er lønnsomt og billigere enn å

kjøpe klimakvoter i utlandet. Regjeringen må sette seg ned sammen partene i Klimaforliket og få satt i gang de lønnsomme og billige klimatilakene.

CO2 avgiften som er foreslått på bruk av gass er mye lavere enn miljøavgiften på bensin. CO2-avgiften på bensin er nesten to ganger høyere enn den foreslåtte avgiften på naturgass.

I tillegg betales det en avgift som skal dekke veislitasje, lokal luftforurensning osv. ved bruk av bensin. Det er ikke foreslått for bruk av naturgass.

Selv om ett tonn CO2 fra bruk av gass skader klimaet like mye som ett tonn CO2

fra bensin er avgiftsnivået for gass betydelig lavere. De totale miljøavgiftene på bensin er 10-11 ganger høyere enn ved bruk av gass.

Dette er helt ulogisk og avgiftene på bruk av gass må økes kraftig.

Det er positivt at regjeringen foreslår 60 millioner kroner ekstra til skogvern for å verne mer skog i 2010. Naturvernforbundet tolker dette som at regjeringen nå starter et krafttak for å ta igjen det store etterslepet vi har på vern av skog.

Vi har lenge etterlyst en handlingsplan med konkrete skogvernmål, etappemål og tidsfrister. Nå kan det se ut som om vi går i riktig retning.

Men det er fortsatt svært langt igjen til at vi har tatt vare på de skogområdene vi har et spesielt ansvar for.

Naturvernforbundet forventer at Miljøverndepartementet lager en handlingsplan om hvordan vi skal nå skogvernmålene så raskt som mulig for å få stoppet tapet av biologisk mangfold.

Norge skulle stanse tapet av dyr og planter i 2010, men det greier vi ikke, blant annet på grunn av et svak skogvern.

Derfor håper vi dagens økning til skogvernet følges opp av en kraftigere økning i neste års statsbudsjett.

Lars Haltbrekken, leder i Norges Natuvernforbund